

עין משפט
גר מצוה

עד:

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

מסורת הש"ס

^(א) לעיל מד. מז.; ^(ב) לעיל מח. מט. [תוספתא פ"ג], ^(ג) ר"מ מ"ז ע"ן במהרש"ל ומהרש"א, ^(ד) [ז"ל בשער יעב"ץ], ^(ה) ז"ל ח"י יעב"ץ וע"י רש"ש,

הגהות הב"ח

^(א) רש"י ד"ה ר' שמעון וכו' מבי יהיב וזו כי לא נשתנה השער ומשום הכי אף כי נשתנה כג"ל וי"צ ויש ליישב לשון אף כמו שנכתב בספרים ור"ל דלוקח רוצה לחזור אף שלא נשתנה השער וק"ל:

ימוס הגשמים אינא בינייהו. תנא קמא כל ימות השנה קאמר ופליג עליה רבי יוסי ואמר לא שנא ימות החמה ולא שנא ימות הגשמים עד שיהא לו למוכר וצל באשפות וחכמים מתירין אף על פי שאין לו יש לאחרים אם ימות החמה הן שהכל יש להן וצל שכבר נרקצ ונישוף צימות הגשמים ונעשה וצל אבל צימות הגשמים לא: **ופוסק עמו כשער הגבוה**. אכולה מתני' קאי שזריך לפסוק עמו שאם יחולו ויפתחו דמי השער ויגבה שער הפירות שיתנו יותר בסלע שיתן לו כשער הזול ואם לא פסק כן יקבל על כרחו כשער שפסק: **ההוא גברא דיהיב זוזי לנדוניא דבי חמיה**. ופסק עם מוכרי נדוניא תכשיטי צינות ונתן להם מעות להיות מוכנים ליום פלוני ועשאו חמיו שליח לפסוק: **ול נדוניא**. ורצה לחזור שאין חמיו רצה לקבלה צדמים הללו: **מוכר קהדר ציב**. כשאינו מקיים תנאו ליתן כשער הזול: **וממאי**. דמתני' דמזריך ליה לפסוק כשער הגבוה אפילו לרבנן קאמר דפליגי עליה דר' שמעון בפרק הזהב (לעיל דף מד.) ואמרי דלוקח יכול לחזור צו כמוכר ואין לו עליו אלא מי שפרע בחזר צו אף בלא נשתנה השער ואפילו הכי אמרינן במתני' כי נשתנה השער ואיכא למימר הואיל ולא נתן המעות על מנת לקבל עכשיו אלא לאחר זמן ובתוך כך נשתנה השער דעמיה אתרעא זילא הוא לא אמרינן הכי אלא אם כן פסק בפירושו שער הגבוה דשקיל כהשתא ואי לא שקיל כמעיקרא או יקבל מי שפרע: **דלמא מתני'**. דאזכרנא לפרושי: **רבי שמעון היא דאמר מעות קוונות**. וגבי מוכר הוא דתקון רבנן חזרה כי לא משיך מיניה ומקבל מי שפרע אבל לוקח לא מצי הדר ביה מצי יהיב ומשום הכי כי נשתנה השער נמי הואיל ומעות קוונות לא מצי הדר ביה האי לוקח דמתני' דקנו ליה זוזי. אבל לרבנן דאמרי אף לוקח יכול לחזור צו אפילו י' צבשה שלא נשתנה ולא קני אלא לקבולי מי שפרע היכא דנשתנה השער והוא לא נתן מעות אלא ע"מ לקבל לאחר זמן אימא לך דמי שפרע נמי ליכא ואפילו לא פירש: **דדעתיה דאייניש**. הפוסק עד לאחר זמן: **אתרעא זילא הוא**. אם ישתנה

בתוך הזמן: **אימור דאמר רבי שמעון**. דלוקח לא מצי הדר ביה: **צדא פרעא**. כגון שלא נשתנה השער או הפוסק ע"מ לקבל מיד ונשתנה ובתוך כך נשתנה השער דכי פסק לאו אדעתא דתרעא זילא פסק: **צפרי פרעי**. כי מתניתין: **מי אמר**. מודה הוא דחזר ואין עליו אלא מי שפרע וכי נמי אוקמת לה כרבי שמעון להנצל מקללת מי שפרע מזריך לה לפסוק כשער הגבוה ואם לא פירש וחזר צו מקבל מי שפרע וה"ה לרבנן דבתרי תרעי לא פליגי: **דאי לא סימא**. דמודי ר"ש צתרי תרעי דלוקח יכול לחזור צו ויקבל מי שפרע: **לית ליה**. צתמיה: **והסניא מכל מקום כך הלכה כו'**. ור"ש קאמר לה בפרק הזהב (לעיל מח.) **וסיפוק ליה**. דאין כאן מי שפרע אצל לוקח נדוניא זו דהא שליח שיה של בית חמיו עשאוהו שליח לפסוק וחמיו חזר צו ומה צידו של זה לעשות שצ"ד מקללין אותו וחמוה נמי לאו בר קבולי מי שפרע הוא דמצי אמר היה לך לפסוק כשער הגבוה ולתקוני שדרתיך ולא לעוותי וצדצר עיוות צמיה שהיה עליו לתקן לא נעשה שלוחו: **צפגרא דובין ומוזין**. לא שליח נעשה אלא הוא פסק עם חתנו וחתנו פסק עם אחרים ומשתכר ^(א) א"כ לא פסק חמיו עמו זה פסק כדי למוכרה לחמיו ולהשתכר: **במתני' חטין צתטין לורע**. סאה צסאה וצגמרא מפרש טעמא: **שהיה ר"ג**. כלומר לכך הוזכר לשנות משנה זו לפי שהיה ר"ג מחמיר שאם החלו נוטל מהן כשער הזול ואשמועינן מתניתין לא שהלכה כן אלא שרצה להחמיר על עצמו: **גב' שלא ידר**. עדיין לא ידר הארים לחוכה לעובדה צשום עבודה: **אבל ידר אפור**. כדמפרש ואזיל: **רבי אידי אסברה לי**. פירש והציגה לי: **ציורא**. הזרע: **מצי מסלק ליה**. צעה"צ. הלכך אפילו ידר וכבר חרשה הואיל וציד צעה"צ לסלקו צבציל שאין לו זרע כשלוה ממנו חזרע וכשיוקרו חטין יתן חטין אין זו הלואה. אלא לצציר מהכי נחית הרי הוא ציורד לחוכה מעכשיו ע"מ שיטול צעה"צ הזרע תחלה מחלק המגיע לארים והארים יטול השאר צבצכר טרחו ויטול פחות משאר אריסין כשיעור הזרע ועל מנת כן ירד שיטול פחות משאר אריסין כשיעור הזרע: **מרי ארעא יחיב ציורא**. וזה היה קרקע שלו יפה ושיניה ממנהג העיר להטיל על הארים הלכך אם פסק כן עמו צתחילתו קודם שירד דמצי מסלק ליה כי נחית לצציר מהכי נחית ואין זו הלואה. אבל ירד ומתחילתו לא פסק עמו שיהא הזרע שלו ואחר מיען נתרצה מאליו ע"י קבלת דמים או מתנה אין ירידתו עכשיו לחוכה דנימא לצציר מהכי נחית והלואה היא גביה ואסור:

וקולץ

דלמא רבי שמעון היא כו'. אבל לרבנן צין פסק וצין לא פסק

שקיל כדהשתא וניחא ליה לאוקמה כרבי שמעון טפי דהשתא לא הוי אלא שתי מחלוקת דרבנן דרבי שמעון כר' יהודה דמתניתין אבל אי מתני' רבנן היא איכא שלש מחלוקת בלא פסק

ימות הגשמים איכא בינייהו: ופוסק עמו כשער הגבוה: ההוא גברא דיהיב זוזי לנדוניא דבי חמוה לסוף זל נדוניא אותו לקמיה דרב פפא אמר ליה איי פסקת עמו כשער הגבוה שקיל כהשתא ואי לא שקיל כי מעיקרא אמרו ליה רבנן לרב פפא ואי לא פסק שקיל כמעיקרא מעות נינהו ומעות לא קנו אמר להו יאנא נמי לקבולי עליה מי שפרע קא אמינא אי פסק כשער הגבוה מוכר קא הדר ביה מקבל עליה מוכר מי שפרע אי לא פסק לוקח קא הדר ביה מקבל עליה לוקח מי שפרע אמר ליה רבינא לרב פפא וממאי דרבנן היא דפליגי עליה דרבי שמעון דאמרי מעות לא קנו ואפילו הכי אי פסק כשער הגבוה שקיל כדהשתא אי לא פסק שקיל כדמעיקרא דלמא ^(א) ר' שמעון היא דאמר מעות קוונות וכי פסק כשער הגבוה שקיל כי השתא אי לא פסק שקיל כמעיקרא משום דקני להו זוזי אבל לרבנן בין פסק בין לא פסק שקיל כי השתא דדעתיה דאייניש אתרעא זילא אמר ליה אימור דאמר רבי שמעון בחד תרעא בתרי תרעי מי אמר דאי לא תימא הכי מי שפרע בלוקח לרבי

שמעון לית ליה וכי תימא הכי נמי והתניא ^(ב) מכל מקום כך הלכה אבל אמרו חכמים מי שפרע כו' מאי מכל מקום לאו דלא שנא לוקח ולא שנא מוכר מקבל עליה מי שפרע אלא כי קאמר רבי שמעון בחד תרעא בתרי תרעי לא אמר אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי ותיפוק ליה י'דשליח שוייה מעיקרא א"ל בתגרא דובין ומוזין: **במתני'** י'מלוה אדם את אריסיו חטין בחטין לזרע אבל לא לאכול שהיה רבן גבמליאל מלוה את אריסיו חטין בחטין לזרע ביוקר והוחלו או בוזל והוקרו נוטל מהן כשער הזול ולא מפני שהלכה כן אלא שרצה להחמיר על עצמו: **גב' תנו רבנן** מלוה אדם את אריסיו חטים בחטים לזרע בד"א שלא ירד אבל ירד אסור מאי שנא תנא דידן דלא קא מפליג בין ירד ובין לא ירד ומאי שנא תנא ברא דקא מפליג בין ירד ובין לא ירד אמר רבא ר' אידי אסברה ניהלי י'באתרא דתנא דידן אריסא יהיב ביזרא בין ירד ובין לא ירד כמה דלא יהיב ביזרא מצי מסליק ליה וכי קא נחית לבציר מהכי קא נחית באתרא דתנא ברא מרי ארעא יהיב ביזרא אי לא ירד דמצי מסליק ליה כי קא נחית לבציר מהכי קא נחית אי ירד דלא מצי מסליק ליה אסור תנו רבנן אומר אדם לחבירו הללוני

בתוך הזמן: **אימור דאמר רבי שמעון**. דלוקח לא מצי הדר ביה: **צדא פרעא**. כגון שלא נשתנה השער או הפוסק ע"מ לקבל מיד ונשתנה ובתוך כך נשתנה השער דכי פסק לאו אדעתא דתרעא זילא פסק: **צפרי פרעי**. כי מתניתין: **מי אמר**. מודה הוא דחזר ואין עליו אלא מי שפרע וכי נמי אוקמת לה כרבי שמעון להנצל מקללת מי שפרע מזריך לה לפסוק כשער הגבוה ואם לא פירש וחזר צו מקבל מי שפרע וה"ה לרבנן דבתרי תרעי לא פליגי: **דאי לא סימא**. דמודי ר"ש צתרי תרעי דלוקח יכול לחזור צו ויקבל מי שפרע: **לית ליה**. צתמיה: **והסניא מכל מקום כך הלכה כו'**. ור"ש קאמר לה בפרק הזהב (לעיל מח.) **וסיפוק ליה**. דאין כאן מי שפרע אצל לוקח נדוניא זו דהא שליח שיה של בית חמיו עשאוהו שליח לפסוק וחמיו חזר צו ומה צידו של זה לעשות שצ"ד מקללין אותו וחמוה נמי לאו בר קבולי מי שפרע הוא דמצי אמר היה לך לפסוק כשער הגבוה ולתקוני שדרתיך ולא לעוותי וצדצר עיוות צמיה שהיה עליו לתקן לא נעשה שלוחו: **צפגרא דובין ומוזין**. לא שליח נעשה אלא הוא פסק עם חתנו וחתנו פסק עם אחרים ומשתכר ^(א) א"כ לא פסק חמיו עמו זה פסק כדי למוכרה לחמיו ולהשתכר: **במתני' חטין צתטין לורע**. סאה צסאה וצגמרא מפרש טעמא: **שהיה ר"ג**. כלומר לכך הוזכר לשנות משנה זו לפי שהיה ר"ג מחמיר שאם החלו נוטל מהן כשער הזול ואשמועינן מתניתין לא שהלכה כן אלא שרצה להחמיר על עצמו: **גב' שלא ידר**. עדיין לא ידר הארים לחוכה לעובדה צשום עבודה: **אבל ידר אפור**. כדמפרש ואזיל: **רבי אידי אסברה לי**. פירש והציגה לי: **ציורא**. הזרע: **מצי מסלק ליה**. צעה"צ. הלכך אפילו ירד וכבר חרשה הואיל וציד צעה"צ לסלקו צבציל שאין לו זרע כשלוה ממנו חזרע וכשיוקרו חטין יתן חטין אין זו הלואה. אלא לצציר מהכי נחית הרי הוא ציורד לחוכה מעכשיו ע"מ שיטול צעה"צ הזרע תחלה מחלק המגיע לארים והארים יטול השאר צבצכר טרחו ויטול פחות משאר אריסין כשיעור הזרע ועל מנת כן ירד שיטול פחות משאר אריסין כשיעור הזרע: **מרי ארעא יחיב ציורא**. וזה היה קרקע שלו יפה ושיניה ממנהג העיר להטיל על הארים הלכך אם פסק כן עמו צתחילתו קודם שירד דמצי מסלק ליה כי נחית לצציר מהכי נחית ואין זו הלואה. אבל ירד ומתחילתו לא פסק עמו שיהא הזרע שלו ואחר מיען נתרצה מאליו ע"י קבלת דמים או מתנה אין ירידתו עכשיו לחוכה דנימא לצציר מהכי נחית והלואה היא גביה ואסור:

קבב א ב ג מיי פ"ט מה"ל מלוה ולוה הלכה ה סמג לאוין קנג טוש"ע י"ד ס' קעה סעיף ז:

קסג ד ה מיי שם פ"י הלכה ה סמג שם טוש"ע י"ד ס' קסג סעיף ז:

^[1] הלוי